

Aras Corridor poskytuje problémy a řešení problémů s konektivitou na jižním Kavkaze

J jamestown.org/program/aras-corridor-provides-problems-and-solutions-for-connectivity-issues-in-south-caucasus

Rahim Rahimov

V prosinci 2023 íránský ministr silnic a městského rozvoje Mehrdad Bazrpash oznámil, že Írán a Ázerbájdžán podepíše oficiální dohodu o rozvoji a otevření koridoru Aras ([Trend.az](#) , 18. prosince 2023).

Bazrpash uvedl, že rozvoj koridoru začne výstavbou mostu přes řeku Aras, který se spojí s plánovanou dálnicí ([Tasnim News](#) , 19. prosince 2023). Před dohodou byla již 6. října zahájena výstavba silničního mostu spojujícího Ázerbájdžán a Írán přes řeku Aras. Trasa koridoru povede mezi pevninským Ázerbájdžánem a jeho exklávou Nachčivan přes Írán a bude sestávat z dálnice, železnice a doprovodných komunikační linky ([Apa.az](#) , 6. října 2023; [Haqqin.az](#) , 24. října 2023; [Parstoday.ir](#) , 2. prosince 2023). Tento průlom představuje potenciální tání v ázerbájdžánsko-íránských vztazích. Vztah mezi Baku a Teheránem dosáhl historického minima po vítězství Ázerbájdžánu nad Arménií ve druhé karabašské válce (27. září – 10. listopadu 2020) a po snaze Baku otevřít koridor Zangezur. Přesto, zatímco Arasův koridor má nahradit kontroverzní Zangezurský koridor, při otevírání tohoto průchodu zůstávají hmatatelné výzvy a rizika.

Výzvy se týkají především železničního úseku Arasského koridoru. Mezi Ázerbájdžánem a Nachčivanem přes Írán je již v provozu funkční dálnice. Dálniční část koridoru Aras se stane alternativní a vhodnější trasou, protože výrazně zkrátí cestovní dobu. Naproti tomu železniční segment slibuje úplně jinou situaci. V současné době neexistuje žádné funkční železniční spojení mezi Ázerbájdžánem a Nachčivanem. To znamená, že železniční trať z Nachčivanu do íránského města Mašhad

byla slavnostně otevřena 29. prosince 2016. Její provoz byl však pozastaven kvůli pandemii COVID-19 v roce 2020 a musí být ještě obnoven ([Azertag.az](#) , prosinec 30, 2016).

Důsledky dalšího rozvoje Arasského koridoru jdou daleko za pouhé spojení pevninského Ázerbájdžánu s Nachčivanem. Baku nahlíží na koridor optikou diverzifikace možných tras pro střední koridor, zatímco Teherán jej rámuje jako kritické spojení pro mezinárodní severojižní dopravní koridor (INSTC). Ázerbájdžánský prezident Ilham Alijev označil koridor Aras jako „další rozšíření středního koridoru ... přes Zangilan, Írán, Nachčivan a znovu Türkiye“. Alijev také řekl íránskému prezidentovi Ebrahimu Raisimu, že koridor bude „jiným směrem pro INSTC“. Baku považuje koridor Aras za další spojnici INSTC z „Perského zálivu do Ázerbájdžánu a poté do Gruzie“ (President.az, 9. listopadu , 6. prosince 2023). Úkolem Teheránu je však použít koridor k položení arménské části INSTC z Perského zálivu do Arménie a Gruzie ([Al-monitor.com](#) , 2. prosince 2023). Tato nejednoznačnost odhaluje zásadní rozdíly mezi Baku a Teheránem.

Železniční projekt Kars-Nakhchivan dále zdůrazňuje odlišné vize Teheránu a Baku ohledně koridoru Aras. V rámci iniciativy se Ázerbájdžán a Türkiye dohodly na vybudování 224 kilometrů dlouhého železničního spojení mezi Nachčivanem a tureckým městem Kars. Železniční trať Nakhchivan-Kars je navržena tak, aby sloužila jako součást středního koridoru ([Interfax.com](#) , 22. prosince 2023). Baku doufá, že získá železniční přístup do Türkiye prostřednictvím železničního úseku Ázerbájdžán-Írán-Nachčivan v koridoru Aras a železničního spojení Nachčivan-Kars. Teherán však plánuje napojení na arménské železnice obnovením železničního spojení ze sovětské éry z Nachčivanu do Jerevanu, čímž se otevře železniční přístup do Gruzie a Černého moře ([Inss.org.il](#) , červenec 2021). Tato vize byla zdůrazněna příslibem íránského ministra zahraničí Hosseina Amir-Abdollahiana, že bude podporovat návrh regionální konektivity

„Křižovatka míru“ arménského premiéra Nikola Pashinyana (1lurer.am , 27. prosince 2023). Ústředním prvkem Pašinjanova návrhu je oživení historického železničního spojení Jerevan-Nachčivan.

Komplikace na železničním úseku koridoru Aras mohou negativně ovlivnit financování projektu. Mezi Ázerbájdžánem a Íránem probíhají jednání o financování, přičemž konečná dohoda zůstává v nedohlednu. Baku a Teherán se mimochodem dohodly na financování železnice Rasht-Astara ze strany Ázerbájdžánu jako součásti INSTC v roce 2017 (viz [EDM](#) , 9. listopadu 2017). Tato dohoda se nikdy neuskutečnila a stavba železnice stále visí na vlásku. Podobný osud může čekat i železniční spojení Aras.

Nedávný ústup Ázerbájdžánu ze své pozice na koridoru Zangezur se nepromítá do úplného odstoupení od tohoto plánu ([Caucasus Watch](#) , 28. října 2023). V posledních týdnech vyslal Jerevan pozitivní signály ohledně otevření Zangezuru ([Arménský týdeník](#) , 10. ledna). Jedna z hlavních obav Arménie souvisí s možným nasazením ruských jednotek k zabezpečení koridoru. Arménská vláda také objasnila, že komunikační linky musí zůstat pod suverenitou a jurisdikcí hostitelské země – v tomto případě Arménie. Jako projev tohoto principiálního postoje vytvořil Jerevan speciální jednotku Arménské národní bezpečnostní služby k ochraně navrhovaných komunikačních linek ([Arka.am](#) , 2. listopadu 2023). Podle arménsko-ázerbájdžánsko-ruského trojstranného prohlášení, které ukončilo druhou karabašskou válku, jsou však ruské pohraniční jednotky určeny k ochraně jakýchkoli tranzitních linií z pevninského Ázerbájdžánu do Nachčivanu procházejících arménským územím.

Souhlas Ázerbájdžánu se spoluprací s Íránem na vývoji koridoru Aras může být důvodem k otázkám o záměrech Baku. Dohoda nicméně dává ázerbájdžánské vládě více prostoru pro řešení dalších priorit zahraniční politiky, včetně podepsání mírové dohody s Jerevanem,

rozhodování o osudu ruských mírových sil v regionu a zmírnění mezinárodního tlaku ohledně údajného záměru Ázerbájdžánu napadnout Arménii, otevřete Zangezurský koridor. Navzdory komplikacím představuje dohoda Aras Corridor realistické řešení chybějícího spojení Ázerbájdžán-Nachčivan a poskytla by částečné řešení velkého problému s konektivitou na celém jižním Kavkaze.